

Remak espesyal pou 2022: Nan mitan pandemi an, sante ak byennèt moun rete enkyetid prensipal nou. Gen anpil aktivite, zouti ak resous nan twous aksyon sa a ki ka fasilman adapte kòm eksperyans vityèl pou patisipe ane sa nan Jou Nasyonal Gerizon Rasyal lan.

Pale sou Rasis, Ekite Rasyal ak Gerizon Rasyal ak Zanmi, Fanmi, Kòlèg ak Vwazen

Jou Nasyonal pou Gerizon Rasyal la santre alantou eksperyans ki gen rasin li nan di la verite, ofri moun, òganizasyon ak kominote yon jou pou yo mete sou kote pou gerizon rasyal, mete moun ansanm pou pran aksyon kolektif pou yon mond pi jis ak ekitab.

Kisa ki Gerizon Rasyal?

Gerizon rasyal se yon pwosesis ki retabli entegrite tout moun ak kominote yo, repare domaj rasis la te koze ak transfòmasyon estrikti sosyete a nan yon lot ki afime valè nannan tout moun. Li fè tou ke li posib pou rekonèt ak pale laverite sou sa ki mal pase yo e ki te kreye pa rasis endividyèl ak sistèmik epi adrese konsekans jodi a pou moun, kominote ak enstitisyon yo.

Gerizon rasyal ka fasilite konfyans ak bati relasyon natif natal ki fè pon kont divizyon ki kreye pa diferans reyèl ak diferans ki samble genyen yo. Nou kwè ke li esansyèl pou pouswiv gerizon rasyal anvan ou fè nenpòt chanjman nan yon kominote. Paske anvan ou ka transfòmasyon sistèm ak estrikti, ou dwe kòmanse ak moun an premye.

Poukisa gerizon rasyal enpòtan...

- Li ede **afime valè ki nan nannan tout moun** ki nan òganizasyon ak kominote yo.
- **Li ankouraje yon kilti apatenans** ki ka avanse ekite rasyal ak enklizyon.
- Li apwofondi **konpreyansyon nou sou diferans** ki genyen nan opòtinite, chay ak bezwen ki egziste ki gen rapò ak fason moun yo idantifye rasyal/idantite etnik.
- Li **retabli moun yo nan entegrite yo** lè li ede moun yo pataje istwa yo, apiye nan konvèsasyon difisil, angaje konfli nanyon fason konstrikatif, epi fè fas a prejije konsyan ak enkonsyan.
- Li sipòte **bati relasyon, konfyans, apatenans, otantisite, dyalòg konstrikatif ak reparasyon domaj**. Li bati kominote.

Youn nan fason pou patisipe nan Jou Nasyonal Gerizon Rasyal la se envite zanmi, fanmi, kòlèg ou ak vwazen ou yo nan yon rasanbleman vityèl oswa envite yo pou kòmanse yon konvèsasyon. Anpil moun ta renmen pale sou enpak rasis lan ak bezwen pou jistis rasyal ak gerizon rasyal, men yo pa konnen ki kote pou yo kòmanse. Gen kèk enkyetid ke lòt moun pa konprann pwen de vi yo oswa pa ta vle ke sa yo di ta ka ofanse lòt moun.

Gid sa a ka ede ou kòmanse gen yon konvèsasyon, - an pèsòn oswa vityelman, malgre defi sa yo trè reyèl. Rekonèt ke pale sou rasis ka difisil; objektif ou yo ta dwe angaje pou kreye yon espas ki an sekirite pou moun yo kapab otantik ak vilnerab, pou yo ka pave wout la pou kontinye konvèsasyon nan lavni.

GID KONVÈSASYON

Natirèlman, kreye yon espas ki brav enplike yon kantite etap. Ou ka vle kontakte zanmi ak kòlèg ki te fasilite konvèsasyon ki gen sans pou konsèy ak oryantasyon. Li kapab itil tou pou eksplòre resous sou entènèt yo. Men, gen kèk sijesyon debaz.

Anvan ou kòmanse, ou ka genyen oswa vle mande patisipan yo pou pran rafrechisman ki disponib. Ankouraje moun yo prezante tèt yo, youn ak lòt. Apre, swiv senk etap sa yo:

1. **Ranfòse objektif** premye konvèsasyon sa a, ki ta dwe eksplòre, koute epi aprann youn ak lòt. Kòm fasilite, ou ta dwe trennen patisipan yo lwen deklarasyon ki blame oswa ki diminye. Tout patisipan yo pa bezwen dakò, oswa jwenn yon antidot pou rasis.
2. **Mete Akò sou pye** pou ankouraje dyalòg, respè mityèl ak koute nan fon kè nou sa lòt moun pataje. Ekri akò sa yo - tankou "Pratike Ekout Aktif" ak "Pa Entèwonp" - nan yon kote vizib nan sal reyinyon an oswa kòm background vityèl ou.
  - Èspere ke ou ka ankouraje patisipan yo pou yo dekontrakte ak konfòtab youn ak lòt, espesyalman si diferans nan kwayans ak eksperyans sòti. Yon kle pou siksè diskisyon yo se ke ou dwe enterese epi koute ak anpil atansyon eksperyans lòt moun te fè, epi tande sa yo panse.
    - Konsidere di "Mwen pa janm te panse a sa anvan - ou ta ka eksplike poukisa ou panse ke?" olye ke "Mwen pa kwè li; sa pa janm rive m'."
  - Rekonèt ke moun ki gen bon entansyon ka pale mal oswa fè deklarasyon ki ka fè mal oswa ofanse. Fè lòt moun yo konnen kijan pawòl yo afekte ou, oswa sa lòt moun pa konpwann kapab itil, men atribiye entansyon ka kontreproduktif.
    - Konsidere di "Mwen santi mwen fristre (oswa mwen santi yo derespekte mwen) lè Moun di ...paske ...", olye ke, "Sa fè m'fache; se tankou yon bagay estupid (oswa rasis) yo di."
  - Etabli estrateji pou tout moun patisipe, epi pou yo tande yo. Pa egzanp, ou ta ka envite patisipan ki pi trankil yo pataje panse yo ak / oswa kesyon epitou aktivman ankouraje envite ki pale plis yo pou bay espas pou lòt vwa. (Petèt sèvi ak yon bagay tankou yon baton konvèsasyon oswa yon baton vityèl.)
  - Anonse yon estrateji pou yon "repo pou pran souf" tou kout oswa "frape bouton pou rekòmanse," si konvèsasyon an vire nan espas ki leve twòp konfli oswa enproduktif. Chwazi moderatè diskisyon ki responsab pou ede tout moun respekte règ ki etabli a: Yon moun ke tout moun ap rekonèt ak respekte.

3. **Louvri Konvèsasyon an.** Kòmanse ak yon konvèsasyon ki pou ede tout moun konekte youn ak lòt.
- **Konvèsasyon ki posib pou kòmanse:** Kòmanse ak youn oubyen de (2) nan li de ki nan enstriksyon anba a:
    - Pale de yon kote ki fè w santi w byen.
    - Rakonte yon istwa sou yon bagay ou pèdi oswa ou jwenn.
    - Rakonte yon istwa sou yon sipriz.
    - Rakonte yon istwa sou yon lè ou te jenere.
    - Rakonte yon istwa sou yon moman kote ou te fache.
    - Pale de yon moun ou sonje.
    - Di yon bagay sou fason ou te kon jwe lè ou te yon timoun
4. **Apwofondi konvèsasyon an.** Yon fwa ke nou tout pi alèz, vin pi serye epi apwofondi konvèsasyon an lè l sèvi avèk youn oswa plis nan kesyon sa yo:
- Konbyen fwa ou panse sou idantite rasyal ou etnik ou?
  - Ki aspè nan idantite rasyal oswa etnik ou ki fè ou pi fyè?
  - Nan ki fason Afriken Ameriken / Nwa / Latino / Panyòl / Ameriken Endyen / Alaska Natif Natal / Azyatik / Zile Pasifik / Blan gen enpak sou lavi pèsònèl ou?
  - Lavi pwofesyonèl ou?
  - Èske w te janm fè eksperyans yon sitiyasyon kote idantite rasyal oswa etnik ou te sanble kontribye nan yon pwoblèm oswa sitiyasyon ki pa mete ou alèz?
  - Èske idantite rasyal oswa etnik antre nan pwosesis ou lè pou pran desizyon enpòtan chak jou? Si se konsa, ki jan?
  - Èske w te janm santi ou "diferan" nan yon anviwònman gwoup akòz ras ou / etnisite ou? Kijan sa te afekte ou? Konbyen fwa / ki pwofondè ke ou ou kominike avèk moun ki gen yon idantite rasyal / etnik diferan de pa ou a? Ki nati relasyon ak entèraksyon sa yo?
  - Èske w te janm temwen yon moun ke yo trete enjisteman akòz idantite rasyal oswa etnik li? Si se konsa, ki jan ou te reponn? Ki jan li te fè ou santi ou? Koman ou ta fè yon fason ki diferan jodi a?

Aprè de oswa twa moun fin pataje, mande lòt yo pou yo reflechi sou sa yo te tande a epi pataje sa ki gen rapò ak sa yo te genyen yo san yo pa blame, imilye oswa ede. Lè sa a, mande kèk moun anplis pataje. Repete pwosesis la.

5. **Rive fèmèn konvèsasyon an.** Kòm ou rive nan yon pwen kote ou santi tan an rive pou fèmèn konvèsasyon an, konsidere fè nenpòt nan bagay sa yo:
- Prezante rekonesans ou bay tout moun pou kouraj yo ak volonte pou yo te patisipe.
  - Kòm animatè a, pataje kijan eksperyans sa a te afekte ou epi ofri espas pou lòt moun pataje kijan konvèsasyon an te afekte yo. Li kapab senp tankou pataje yon mo pou rezime santiman yo sou eksperyans la.
  - Ankouraje envite yo pataje yon apresyasyon pou pwosesis gwoup la oswa ak yon moun nan gwoup la.
  - Ankouraje manm gwoup yo pou yo fè swivi avèk yon moun nan konvèsasyon an pou yon dyalog pi pwofon pou kontinye aprantisaj ak dekouvèt pèsònèl.
  - Mande moun yo pou yo pataje sa yo te aprann sou tèt yo oswa ki sa yo te aprann nan konvèsasyon an.
  - Mande si gen nenpòt aksyon moun yo enspire pou yo fè kòm rezilta konvèsasyon an.
  - Pwograme yon lòt konvèsasyon?

Sonje ...

Gerizon rasyal se yon pwosesis kontinyèl, ki sipòte entegrite moun, kominote yo ak sosyete yo. Li benefisye tout moun paske, kèlkeswa kontèks lan, nou ap viv epi nou afekte pa narasyon yo ak kondisyon prezan nan tout mond sa a ki de pli zan pli konekte. Pwosesis sa a bay opòtinite pou yo rekonèt gwo domaj ki enflije akòz rasis endividyèl ak sistemik. Lè ou chita nan respè la verite ak senpati e ke ou oryante nan direksyon ekite, li gen potansyèl pou li se yon reparatè pou afime valè ki nan nannan tout moun.

RESOUS ANPLIS:

dayofracialhealing.org

Ann Pale pa Ansèyman Tolerans ak la Lwa Sant Povrete Sid Iar

Plis pase yon istwa Jwèt kat ki soti nan Akeyi Amerik la

(Remak: kòmansè konvèsasyon pi wo pase sa yo te tire nan sa jwèt kat la.)

Kontni pou devlopman gid konvèsasyon sa a te adapte a apti de [UWW Student Orgs Conversation Guide](#) (Gid Konvèsasyon Org Etidjan UWW yo)